

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Беляева И.М. Практика и проблемы методики расследования преступлений, нарушающих безопасные условия труда: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Южно-Уральский государственный университет. Челябинск, 2006. 281 с.
2. Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: Пост. КМУ від 30.11.2011 р., №1232. / Офіц. вісн. України. 2011. № 94. Ст.64.
3. Григорьева М.А. Методика расследования нарушения правил безопасности при ведении строительных работ: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Псков, 2011. 269 с.
4. Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою: Наказ Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26.01.2005 № 15. / Офіц. вісн. України. 2005. № 8. Ст. 455.
5. Спасенко К.О. Методика розслідування порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків: Б. в., 2016. 214 с.
6. Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів військового призначення: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.11.2003 № 1807. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua>
7. Білоус В.В. Безпілотні літальні апарати: інтегрованість у життєдіяльність суспільства й держави та використання в криміналістичній практиці. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2016. Вип. 4, т. 2. С. 72–77.

УДК 343.98

ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПРИПИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ТА ЇХНЯ РОЛЬ У ВИРІШЕННІ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

TECHNICAL-CRIMINALISTIC DEVICES OF CRIME SUPPRESSION AND THEIR ROLE IN THE SETTLEMENT OF PREVENTIVE TASKS

Томин С.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
Івано-Франківського юридичного інституту
Національного університету «Одеська юридична академія»*

У статті аналізуються наукові праці, які присвячені проблемам використання конкретних технічних приладів і пристроїв у профілактиці злочинів. На основі вивчення досягнень криміналістичної науки автор описує основні можливості сучасних пошукових приладів, засобів відео-, аудіоконтролю, охоронних систем, систем оперативного спостереження та сигналізації у вирішенні завдань припинення злочинів. За результатами дослідження робляться висновки щодо визначення поняття та завдань, які вирішуються відповідними технічними засобами.

Ключові слова: профілактика, технічні засоби, пошукові прилади, припинення злочинів, системи спостереження, охоронні системи.

В статье анализируются научные работы, посвященные проблемам использования конкретных технических приборов и устройств в профилактике преступлений. На основе изучения достижений криминалистической науки автор описывает основные возможности современных поисковых приборов, средств видео-, аудиоконтроля, охранных систем, систем оперативного наблюдения и сигнализации в решении задач пресечения преступлений. По результатам исследования делаются выводы по определению понятия и задач, решаемых соответствующими техническими средствами.

Ключевые слова: профилактика, технические средства, поисковые приборы, пресечение преступлений, системы наблюдения, охранные системы.

The article analyzes scientific works, devoted to the problems of using specific technical devices in crime prevention. Based on the study of the achievements of forensic science, the author describes the main capabilities of modern search instruments, video, audio monitoring, security systems, operational surveillance and signaling systems in solving crime suppression problems. Based on the results of the research, there are drawn conclusions about the definition of the concept and tasks that such technical devices do.

Key words: prevention, technical devices, search devices, crime suppression, surveillance systems, security systems.

Постановка проблеми. Розглядаючи технічні засоби профілактики кримінальних правопорушень, необхідно зазначити, що їх створення, використання та вдосконалення є предметом дослідження не тільки криміналістики, а й інших галузей наукових знань.

Однак це не перешкоджає використанню їх у профілактиці кримінальних правопорушень, а отже, зарахуванню їх до числа криміналістичних.

Такої думки дотримується більшість науковців-криміналістів. Наприклад, І.Я. Фрідман вважає, що як техніко-криміналістичні засоби профілактики злочинів можуть використовуватись усі засоби, розроблення, удосконалення та використання яких із метою запобігання злочинам можливі на базі науки криміналістики незалежно від джерела їх виникнення та початкової мети створення [1, с. 20]. Такої ж позиції дотримуються Р.С. Белкін та А.І. Вінберг [2, с. 70].

Стан опрацювання. На сучасному етапі розвитку наукового вчення про криміналістичну профілактику в юридичній літературі відсутнє єдине розуміння щодо поняття, природи та системи технічних засобів припинення кримінальних правопорушень.

На потребу дослідження цієї групи технічних засобів профілактики кримінальних правопорушень звертали увагу Р.С. Белкін, А.І. Вінберг, М.Б. Ванчаков, Г.Г. Зуйков, І.І. Іванов, В.Я. Колдін, О.В. Косов, М.Ш. Махтаєв, М.В. Салтєвський та інші вчені.

А.І. Вінберг, досліджуючи проблеми використання зазначеної групи технічних засобів у запобіганні злочинам, вважав, що основними їхніми завданнями одночасно є припинення злочинів і створення умов, які сприяють швидкому виявленню злочинців [3, с. 23]. Такої ж позиції дотримується М.Ш. Махтаєв [4, с. 238].

О.В. Косов до завдань досліджуваної групи технічних засобів зараховував виявлення злочинної діяльності, яка розпочалась, інформування про неї правоохоронних органів, викриття винного, запобігання доведенню злочину до кінця [5, с. 125–127].

Водночас ряд відомих криміналістів заперечували доцільність окремого дослідження вказаної групи технічних засобів, вказуючи на єдине їхнє завдання у профілактиці правопорушень – запобігання їх вчиненню [6; 7, с. 6].

Отож у криміналістичній науці відсутнє єдине розуміння поняття, завдань і класифікації технічних засобів припинення кримінальних правопорушень.

Метою статті є дослідження питань застосування конкретних пошукових приладів, засобів відео-, аудіоконтролю, охоронних систем, систем оперативного спостереження та сигналізації у вирішенні завдань криміналістичної профілактики.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на те, що необхідність виділення технічних засобів припинення кримінальних правопорушень підтримується не всіма науковцями-криміналістами, зазначена група є найбільш репрезентативною в системі засобів криміналістичної профілактики, оскільки представлена найрізноманітнішими приладами та пристроями, які використовуються працівниками практично всіх правоохоронних органів України, а їх використання регулюється різними галузями вітчизняного законодавства.

Перш за все, це засоби та системи сигналізації та спостереження, контролю доступу, спеціальні технічні засоби пошукового характеру.

Одним із найбільш поширених різновидів технічних засобів досліджуваної групи є системи охоронної, тривонової, охоронно-пожежної сигналізації, а також охоронні теле- (відео-) системи, засоби та системи відеоконтролю.

Система теле- (відео-) контролювання призначена виявляти небезпеку у підохоронній зоні та/або об'єкті та реєструвати її з виданням тривожних сповіщень без обов'язкового постійного візуального спостереження людиною [8].

Системи сигналізації та спостереження можуть встановлюватися як на об'єктах, що мають територію, яка охороняється, так і там, де така охорона відсутня, а також у приміщеннях.

На таких об'єктах та у приміщеннях, як правило, є:

- грошові кошти, незалежно від дозволеного залишку зберігання (банки та їхні відділення; поштові відділення та відділення зв'язку; каси підприємств, організацій, установ, головні каси великих торгових підприємств);
- зброя, боєприпаси (стрілецькі тири, кімнати зберігання зброї навчальних закладів, стрілецькі стенди, магазини з реалізації мисливської, спортивної зброї та інші);
- наркотичні речовини, отрути (аптеки, склади мобілізаційного резерву; наукові, медичні та інші установи, у практиці яких використовуються ці речовини);
- дорогоцінні метали та каміння, ювелірні вироби (ювелірні заводи; магазини та ломбарди; бази, склади, сховища підприємств, установ та організацій, що використовують у своїй діяльності дорогоцінні метали);
- цінні предмети старовини, мистецтва, культури (музеї та картинні галереї; фондові сховища музеїв, наукових бібліотек та інші);
- особливо цінні та дефіцитні товари (комп'ютерна техніка, малогабаритна оргтехніка, відео- й аудіотехніка, кіно- та фотоапаратура, хутра натуральні та штучні й вироби з них, шкіра натуральна та штучна й вироби з неї, автомобілі та запасні частини до них, вино-горілчані вироби і тому подібне) [9, с. 77].

Особливе місце серед техніко-криміналістичних засобів припинення кримінальних правопорушень, які розпочались, займають засоби пошукової техніки.

Для припинення таких особливо небезпечних кримінальних правопорушень, як тероризм, контрабанда, збут

наркотичних засобів, вбивства, розкрадання майна у великих розмірах, торгівля людьми, важливо вчасно знайти приховані вибухові речовини, зброю, наркотичні засоби, коштовні метали, трупи, предмети контрабанди тощо.

Відповідні оперативно-розшукові заходи та слідчі (розшукові) дії з виявлення перелічених об'єктів криміналістичної інформації вимагають застосування спеціальних технічних засобів пошукового характеру, а також знання їхніх експлуатаційних характеристик.

Пошукову техніку можна поділити на дві групи.

До першої групи належать технічні засоби, що забезпечують пошук об'єктів через безпосередній контакт із середовищем, у якому вони є. Ця група містить магнітний підйомник, прилад виявлення людини «Лаванда» (у транспортному засобі), трупощукач «Пошук-1» (у ґрунті).

Друга група містить пошукову техніку, що дає змогу виявляти об'єкти на відстані, без безпосереднього контакту із середовищем, у якому вони перебувають. До цієї групи технічних засобів належать металошукачі всіх типів, газові аналізатори, рентгенівські та радіометричні прилади, засоби виявлення електромагнітного випромінювання в широкому діапазоні.

Однак зазначена сукупність дистанційних приладів також не є однорідною і її можна розділити на дві підгрупи.

До першої підгрупи можна зарахувати ті технічні засоби, які призначені для селективної реєстрації випромінювань, які випромінює сам об'єкт пошуку. У цьому розумінні вони є вимірювальними приладами з чутливістю, достатньою для того, щоб вловити малі випромінювання об'єкта. До об'єктів такого типу можна зарахувати: трупи (виділяють в атмосферу продукти розкладання в газоподібному вигляді), радіоактивні речовини (випромінювання, нейтрони або промені), працюючі радіопередавальні та звукозаписуючі пристрої (які випромінюють електромагнітні хвилі) і тому подібне.

Другу підгрупу становлять дистанційні прилади, до складу яких, крім вимірювальних блоків, входять генератори випромінювань різного роду, призначені для впливу на шукані об'єкти. Метою такого впливу є активізація певних властивостей об'єкта для того, щоб, вимірявши реакцію об'єкта на падаючі випромінювання, можна було зробити висновок про його місцезнаходження [9, с. 91–93].

Для виконання різного роду завдань, пов'язаних із пошуком і виявленням тайників, контрабандних схованок у гомогенних однорідних вантажах, виявлення підкопів, а також для виявлення кримінальних поховань використовуються георадари.

Для пошуку трупів або їхніх частин у сухих, вологих (заболочених) ґрунтах призначені електрошупи. Поряд з основним своїм призначенням електрошуп може також застосовуватись для пошуку металевих предметів, прихованих у ґрунті, воді або інших рідинних і в'язких середовищах, електропровідність у яких є значно меншою, ніж у металі.

Під час проведення складних пошукових робіт, пов'язаних із пошуком загиблих осіб (трупів), прихованих злочинцями у ґрунті, використовуються прилади пошуку біологічних об'єктів. Принцип їхньої дії полягає в хімічному експрес-аналізі ґрунтових газів на підвищений вміст сірководню, аміаку, меркаптанів (азотно-сіркових сполук із неприємними для людини запахами) або спеціальному вимірюванню електропровідності ґрунту.

Для виявлення біологічних об'єктів шляхом експресного аналізу ґрунтових газів у місцях ймовірного захоронення трупа або його частин використовується прилад пошуку біомаси «Поиск-ІБМ».

Найбільш поширеними засобами виявлення предметів із чорних і кольорових металів є металошукачі – прилади активного типу, що є на озброєнні органів Національної поліції.

Для виявлення важкодоступних місць із метою виявлення підозрілих предметів використовуються оглядові дзеркала. Вони ефективно застосовуються для огляду багажу, днищ автотранспортних засобів, обстеження приміщень тощо. Конструктивно їх поділяють на кишенькові: ОЗ-1М, «Блік-1» зі складною телескопічною ручкою, що легко розміщується в кишені або сумці; автомобільні – ОЗ-1, ОЗ-2, ОЗП-1, ОЗП-2, які використовуються працівниками патрульної поліції для огляду номерних знаків агрегатів і вузлів транспортних засобів; телескопічні: ЗД-1, ЗД-2, які оснащені телескопічною штангою, на якій встановлюється дзеркало та акумуляторний ліхтар для підсвічування; та дистанційні: ЗД-3, ЗД-4, ОЗ-2М, які забезпечують дистанційне ручне керування кутом нахилу дзеркала та можливість використання дзеркал різної форми – прямокутних, квадратних, круглих, увігнутих, випуклих тощо.

Важливе місце серед засобів пошукової техніки займає оглядова рентгенівська апаратура. Принцип її дії заснований на властивості рентгенівських променів (Х-променів) проходити крізь оптично непрозорі середовища з різним ступенем їх поглинання речовинами різної щільності. Найбільшого поширення в діяльності органів Національної поліції набули портативні (переносні) рентгенівські установки малої потужності та рентгено-телевізійні пристрої. Вони дають можливість оперативно та ефективно виявляти, а за потреби фотографувати замасковані предмети, елементи вибухових пристроїв, наркотичні речовини, не відкриваючи багажу, сумки, валізи та інших об'єктів.

Для проведення ретельного огляду транспортних засобів, контейнерів, вагонів, суден, важкодоступних місць працівниками правоохоронних органів використовуються оптичні й телевізійні оглядові системи, які містять ендоскопи та телевізійне обладнання. Характерною особливістю спеціальних портативних телевізійних відеоаналізаторів є наявність у них мініатюрних відеокамер з інфрачервоним підсвічуванням, телескопічної (розсувної) штанги та герметичність самого ендоскопу, що дає змогу вести спостереження в затемнених умовах, у рідинному середовищі та забезпечує вільний доступ до віддалених від місцеперебування оператора місць обстеження [9, с. 106–108].

Для пошуку та ідентифікації вибухових і наркотичних речовин використовуються газоаналізатори [10].

Найбільш надійними під кутом зору виявлення вибухонебезпечних предметів є засоби пошуку, що забезпечують виявлення прямих ознак шуканого об'єкта [11, с. 4]. До таких засобів належать прилади газового аналізу (газоаналітичні прилади); прилади, робота яких заснована на ядерно-фізичних методах, і спеціальні хімічні тести. Крім того, для виявлення вибухових речовин широко використовуються спеціально підготовлені за спеціальним курсом мінно-пошукові собаки. Газоаналітичні прилади виявляють пари або мікрочастинки вибухових речовин у пробах повітря, що відбираються за допомогою спеціальних конструкцій, і за принципом дії поділяються на дрейф-спектрометри та газові хроматографи [12, с. 136–139].

Сьогодні найбільш широко у світі для виявлення та ідентифікації вибухових речовин використовуються хімічні експрес-тести у вигляді наборів аерозольних балончиків чи крапельниць (наприклад, комплекти «Антивибух», «Лакмус-2» і «Пошук-ХТ»).

Вони забезпечують вирішення завдань із виявлення та ідентифікації вибухових речовин за їхніми слідами на руках людини та поверхнях предметів одягу, зокрема протягом тривалого часу (до декількох місяців) після припинення контакту вибухової речовини з обстежуваною поверхнею [13].

Особливе місце серед технічних засобів припинення кримінальних правопорушень займають засоби та системи відео- та аудіоконтролю.

Технічні засоби та системи відеоконтролю (далі – ТЗС ВК) містять технічні засоби оперативного спостереження та

негласної фіксації візуальної інформації. Серед них виділяють такі: оптико-механічні прилади, прилади нічного бачення (електронно-оптичні), ендоскопи, телевізійні системи.

Сучасні досягнення науки та техніки дають змогу в ролі ТЗС ВК застосовувати світловолоконну оптику, інфрачервоні прилади для отримання візуальної інформації в темряві, мініатюрні телевізійні камери, компактні засоби відеозапису, а також ряд додаткових пристроїв допоміжного призначення (засоби камуфляжу, дистанційного керування й тому подібне). Усе це перетворює їх в ефективні засоби припинення та виявлення ознак вчинення кримінальних правопорушень.

Головним перевагою оптико-механічних приладів є збільшення масштабу зображення контрольованого об'єкта (кратність), завдяки чому вони дають змогу в процесі спостереження ефективно діяти залишаючись непоміченим на значній відстані від об'єкта спостереження.

Зокрема, за допомогою біноклів, телескопів оперативне спостереження може здійснюватися на відстані декількох десятків і сотень метрів.

Відносно новими з цієї групи технічних засобів є прилади з гіроскопічною стабілізацією, що забезпечують «утримання» цілі завдяки незмінній орієнтації в просторі власної оптичної системи.

Прилади нічного бачення використовуються під час організації спостереження в темних приміщеннях або на місцевості в нічний час і в умовах недостатнього освітлення. В умовах практично повної відсутності освітлення вони дають можливість із високою ефективністю вирішувати завдання з виявлення ознак кримінальних правопорушень, збору оперативної інформації, охорони місця розташування оперативних підрозділів, активного проведення операцій, спостереження та іншого.

Ендоскопи забезпечують прихований огляд замкнених, закритих для безпосереднього огляду порожнин, приміщень, транспортних засобів. Принцип їхньої дії ґрунтується на використанні оптичних властивостей спеціальних об'єктивів і світловодів.

Одними з найбільш тактично потужних засобів оперативного спостереження є телевізійні системи.

Основною характерною їхньою рисою є віддаленість місцезнаходження телекамери, що сприймає візуальну інформацію, і монітора, за допомогою якого здійснюється безпосереднє спостереження. Це дає можливість приховано встановити поблизу об'єкта спостереження одну або кілька телевізійних камер, а спостерігачеві розташуватися на достатній відстані в укритті. За використання дротових або оптичних каналів зв'язку ця відстань становить кілька десятків метрів, радіоканалів – сотні метрів [9, с. 142–144].

Особливістю більшості телевізійних систем спостереження є реалізація аудіоконтролю одночасно з візуальним.

Висновки. Отже, як убачається з наведеного, технічні засоби припинення кримінальних правопорушень розроблені переважно не криміналістикою, а іншими галузями наукового знання. Водночас характер криміналістичних вони отримали у зв'язку з тим, що саме криміналістика розробляє рекомендації щодо їхніх місця та часу їх встановлення та/або використання на конкретних об'єктах із метою запобігання кримінальним правопорушенням.

Зважаючи на зазначене, під техніко-криміналістичними засобами припинення кримінальних правопорушень необхідно розуміти спеціально виготовлені або пристосовані пристрої, прийоми, способи, методи та правила їх застосування, попереджувальне значення яких полягає в перериванні розпочатої злочинної діяльності, запобіганні настанню суспільно-небезпечного результату, створенні умов для швидкого виявлення винних осіб, предметів злочинного посягання та засобів вчинення злочину, створенні обстановки невідворотності покарання, що утримує морально нестійких осіб від вчинення кримінальних правопорушень.

Запропоноване визначення, як і окреслений перелік технічних засобів, дає змогу лише в загальному вигляді з'ясувати поняття та систему пристроїв і приладів припинення кримінальних правопорушень, а також їхню роль у

профілактиці кримінальних правопорушень. Під час подальших наукових розвідок у вказаному напрямі може бути розширено як саме коло відповідних технічних засобів, так і завдань, які вирішуються за їх допомогою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фридман И.Я. Судебная экспертиза и вопросы предупреждения преступлений: автореф. дисс. ... д-ра юрид. наук. М., 1974. 40 с.
2. Белкин Р.С., Винберг А.И. Криминалистика. Общетеоретические проблемы. М.: Юрид. лит., 1973. 264 с.
3. Винберг А.И. Криминалистика. Введение в науку. М.: Юрид. лит., 1962. 140 с.
4. Махтаев М.Ш. Проблемы криминалистического обеспечения предупреждения преступлений: дисс. ... д-ра юрид. наук. М., 2001. 472 с.
5. Косов А.В. Предупреждение преступлений с помощью технико-криминалистических средств. дисс. ... канд. юрид. наук. Владимир, 2001. 202 с.
6. Терзиев Н.В. Лекции по криминалистике. / Под ред. С.П. Митричева. М.: Мин-во высш. образ. СССР. Всесоюз. юрид. заочн. ин-т, 1951. 162 с.
7. Митричев С.П. Введение в курс советской криминалистики. Криминалистика: учеб. для юрид. вузов и фак. / Отв. ред. А.Н. Васильев. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1963. 619 с.
8. Про затвердження ДСТУ 4000-2000 «Системи тривожної сигналізації. Охоронні теле- (відео-) системи і системи контролювання доступу». Наказ Держстандарту України № 745 від 29 грудня 2000 р. URL: http://ksv.do.am/GOST/DSTY_ALL/DSTY3/dsty_4000-2000.pdf.
9. Специальная техника органов внутренних дел: учебник для образовательных учреждений МВД России / Под ред. проф. В.Л. Попова. М.: ЦИИИМОКП МВД России, 2000. 275 с.
10. Кобець М.В., Іщенко А.В., Кофанов А.В. Засоби виявлення знарядь та предметів злочину: навч.-практ. посіб. К.: Три К, 2011. 144 с.
11. Горбаченко Ю.А., Гриньков Д.С. Обзор аналитического оборудования для обнаружения взрывчатых и наркотических веществ. Информационные системы и технологи: сб. тез док. международной конф. Новосибирск, 2005. С. 3–7.
12. Старух О.С., Пашенко В.В., Гончар Р.О. Аналіз спеціальних технічних приладів виявлення вибухових матеріалів для груп ліквідації загрози вибуху. Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних сил. 2015. Вип. 1. С. 136–139.
13. Сильников М.В. Методы обнаружения взрывчатых веществ на воздушном транспорте. URL: <http://www.ormvd.ru/pubs/15189>.

УДК 343.985

КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТАКТИКИ

COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES AS A MEANS OF FORENSIC TACTICS

Фунікова О.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики*

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Розглянуто основні тенденції генезису криміналістичних знань; проведено аналіз деяких аспектів щодо предмета криміналістичної тактики; досліджено наукові підходи щодо засобів криміналістичної тактики; визначено значення комунікативних технологій у системі засобів криміналістичної тактики.

Ключові слова: криміналістична тактика, проблеми криміналістичної тактики, засоби криміналістичної тактики, комунікативні технології.

Рассмотрены основные тенденции генезиса криминалистических знаний; проведен анализ некоторых аспектов предмета криминалистической тактики; исследованы научные подходы к определению средств криминалистической тактики; определено значение коммуникативных технологий в системе средств криминалистической тактики.

Ключевые слова: криминалистическая тактика, проблемы криминалистической тактики, средства криминалистической тактики, коммуникативные технологии.

The main trends in the genesis of criminalistic knowledge are considered; an analysis of some aspects of the subject of the criminalistic tactics is carried out; scientific approaches to the definition of the means of criminalistic tactics are investigated; the value of communicative technologies in the system of criminalistic tactics is determined.

Key words: criminalistic tactics, problems of criminalistic tactics, means of criminalistic tactics, communication technologies.

Постановка проблеми. В умовах глобального реформування системи чинного кримінального процесуального законодавства дедалі очевидними видаються проблеми вдосконалення та розроблення положень наук кримінального циклу, зокрема криміналістики. Безумовно, за тривалий час формування криміналістичних знань і визначення предмета криміналістики накопичено величезний досвід щодо ефективного застосування напрацьованого арсеналу діяльності з розкриття та розслідування злочинів. Історичні аспекти розвитку криміналістики як окремої галузі знань зумовлюють методологічний генезис науки. Наприклад, на початкових етапах криміналістика формувалась за природно-науковою парадигмою, що, відповідно, й

дало змогу обґрунтувати самостійність криміналістики як науки, відвоювати їй власне місце серед інших наук, сформулювати методологічні установки, узагальнити накопичені знання, сформувати власну наукову доктрину та категоріальний апарат, визначити завдання досліджень, описувати відповідні процеси [1, с. 95].

Стан опрацювання. Сучасні положення криміналістичної техніки розвиваються на засадах інтеграції досягнень здебільшого технічних наук, чим і сприяють реалізації принципу науковості та достовірності методів криміналістичних досліджень. За іншою парадигмою розвиваються положення криміналістичної тактики, ґрунтуючись здебільшого на засадах гуманітарних досліджень і